

İKİNCİ DESTEK PAKETİ EKİM-KASIMDA BEKLENİYOR HEDEF KAYBI YÜZDE 10'DA TUTMAK

TÜRSAB - TURİZM DESTEK PAKETİ RAPORU

2014 yılında 36.8 milyon yabancıyı ağırlayan Türkiye, 2015 yılında başta Rusya olmak üzere Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkeleri ve İran pazarındaki kan kaybını görerek erken harekete geçti. Çünkü söz konusu 13 ülke Türkiye için 8-9 milyar dolarlık gelir ve 10 milyonun üzerinde turist demek.

Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Rusya'nın yanı sıra Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Özbekistan, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna, Ermenistan ve İran'ın yararlandığı destek paketi çerçevesinde bu ülkelerden gelen her uçağa 6 bin dolar destek verilmesini öngören paketin ilk etkisi şimdiden hissedilmeye başlandı. Ocak-şubat aylarında Türkiye'ye gelen turist sayısı toplamda yüzde 5.4 artarken, BDT ülkelerinde rakamlar yüzde 3.5 ekside görünüyor. En büyük kayıp ise yüzde 26.5 ile Türkiye turizmde önemli bir yere sahip olan Rusya'da. Beklenti mart ayında da bu kaybın devam edeceği yönünde.

15 NİSAN'DAN SONRASI UMUT VERİYOR

TÜRSAB'ın Turizm Destek Paketi Raporu'na göre Türkiye atılan bu adımlarla Rusya pazarındaki kan kaybını yüzde 10-15 seviyelerinde tutmayı planlıyor. Bunun içinde önümüzdeki dönemde bir paket daha açıklanması gündemde. Destek süresinin uzatılması için sektör temsilcileri arasındaki görüşmeler Turizm Bakanlığı nezdinde şu an için olumlu karşılanmış durumda. Nisan ve mayıs ayından sonra sezonun uzaması için ekim-kasım ayları için destek paketine devam edilmesi için çalışmalar yürütülüyor.

TÜRSAB Başkana Başaran Ulusoy, 13 ülke için verilen yakıt desteğinin kan kaybına pansuman tedavisi yapacağına işaret ederek, "15 Nisan tarihinden itibaren Rus turist pazarında bir hareketlilik başlayacağını öngörüyoruz. Bizim tahminimiz halen yüzde 26'larda olan Rus pazarındaki gerilemenin alınan bu önlemlerle yüzde 10'lara düşeceği. Yani düşüşün yüzde 15'lik kısmı duracak gibi görünüyor" dedi.

HATA YAPIP FİYATI İNDİRMEYELİM

Bu dönemi en az kayıpla atlatmak için tüm turizm sektörünün elbirliği ile çalışması gerektiğini dile getiren Ulusoy, sektör oyuncularına 1990'lı yılları anımsatarak şu uyarıda bulundu: "Bu yıl fiyatı indirmeyeceğiz, indirmemeliyiz.

O hatayı 1990'lı yıllarda yaptık. Toparlanmak zaman aldı, tekrar aynı hataları yapmamalı, geçmişten ders almalıyız. Özellikle İran ve Rusya bizim için çok önemli iki pazar. Son olarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın İran'a yaptığı ziyaretin turizm için de büyük katkı yapacağına inanıyoruz.“

İşte Turizm Destek Raporu'ndan öne çıkanlar:

- Nisan ve mayıs ayında uçak başına 6 bin dolar yakıt desteği verilecek 13 ülkeden geçen yıl Türkiye'ye **10.4 milyon turist** geldi, bunların **4.4 milyonunu Ruslar** oluşturdu.
- Yakıt desteğiyle birlikte bu yıl gelecek Rus turist sayısının **4 milyona yakın** olması bekleniyor.
- Söz konusu 13 ülkeden gelen turistler 2014'teki 34.2 milyar dolarlık turizm gelirinin **8.6 milyar dolarlık** kısmını oluşturdu.
- Rusya'dan Türkiye'ye **tur fiyatlarının yüzde 30'unu uçak bileti**, yüzde 70'ini ise otel hizmetleri oluşturuyor.
- Rusya'da **piyasanın yüzde 25-30'unu Türkiye turları** oluşturuyor.
- Türkiye'de ortalama **6.5 gün** geçiren Rus turistlerin ortalama **harcaması 603 dolar**.
- Nisan ve mayıs aylarında 13 ülkeden Türkiye'de **5 havalimanına** gelen uçaklar 6 bin dolarlık yakıt desteği alacak. Bu havalimanları, Antalya Gazipaşa- Alanya, Antalya, Muğla- Dalaman, Muğla-Milas-Bodrum ve İzmir-Adnan Menderes olacak.
- Uçak kapasitesi **en az 100 yolcu olanlar** yakıt desteği alabilecek.
- 100 milyon TL tavanlı kredi desteğinden yılda 400 bin ve üzeri Rus turist getiren yararlanacak. **2 yıl geri ödemesiz krediyi alma kapasitesine sahip 4 büyük seyahat acentası** bulunuyor.
- Yapılan araştırmalara göre 2015 yılında Rusya'dan yurtdışına çıkışlarda **yüzde 4'lük** bir artış olacak.

BÖLÜM 1: VERİLECEK DESTEKLER VE YARARLANMA KOŞULLARI

13 ÜLKEDEN GELECEK UÇAKLARA DESTEK VERİLECEK: Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından açıklanan destek programına göre, Türkiye'ye nisan ve mayıs aylarında gelecek uçak başına 6 bin dolarlık yakıt desteği kapsamında 13 ülke var. Destek kapsamındaki ülkeler, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Özbekistan, Rusya, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna, Ermenistan ve İran.

5 HAVALİMANINA İNECEK UÇAKLAR DESTEKLENECEK: Açıklanan destek programına göre, Türkiye'de 5 havalimanına inecek uçaklara yakıt desteği verilecek. Bu havalimanları;

-Antalya Gazipaşa- Alanya

-Antalya

-Muğla Dalaman

-Muğla-Milas-Bodrum

-İzmir Adnan Menderes olacak.

Antalya'dan sonra Türkiye'nin en önemli turizm destinasyonu olan İstanbul'a gelecek uçaklar destek kapsamında yer almayacak. Desteğin takvimi ise Nisan 2015-Mayıs 2015 dönemi olacak.

EN AZ 100 YOLCU KAPASİTESİNE SAHİP UÇAKLAR YARARLANACAK: Uçak başına 6 bin dolarlık yakıt desteğinden belirtilen havalimanlarına hareket eden ve en az 100 yolcu kapasiteli uçaklar yararlanacak. Bu uçaklarla turist getiren seyahat acentaları nisan ayında gerçekleştirilecek uçuşlar için mayıs ayında, mayıs ayında gerçekleştirilecek uçuşlar için ise haziran ayında Turizm Desteği Başvuru Belgesi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvuracak.

KREDİ DESTEĞİNDEN 4 ACENTA YARARLANMA KAPASİTESİNE SAHİP: Rusya'dan turist getiren seyahat acentalarına ayrıca kredi desteği de sağlanacak. Rusya'dan 400 bin ve üzeri ziyaretçi getiren tur operatörlerine 100 milyon TL'ye kadar ve 2 yıl geri ödemesiz kredi desteği sağlanması söz konusu olacak. Böylece Rusya ile iş yapan büyük acentaların ve Türk turizmcilerinin bu pazardan aldıkları payı kaybetmemeleri için likidite desteği sağlanmış olacak. TÜRSAB üyesi 4 büyük acenta Rusya'dan 400 bin ve üzeri ziyaretçi getiriyor. Pegas, OTİ, Anex ve Tez Tour bu krediden yararlanma kapasitesine sahip acentalar olarak öne çıkıyor.

BÖLÜM 2: DESTEK VERİLECEK 13 ÜLKENİN TÜRKİYE TURİZMİNDEKİ YERİ

ÜÇ TURİSTTEN BİRİ BU ÜLKELERDEN GELİYOR: Bu yıl nisan ve mayıs ayında yakıt desteği verilen 13 ülkenin payının gelen turist sayısı içindeki payına bakıldığında yıllar itibarıyla nasıl bir artış trendinin yaşandığı da ortaya çıkıyor. 2000 yılında Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısı 10 milyon 428 bin iken söz konusu 13 ülkeden gelenlerin sayısı 1 milyon 764 bin idi. Yani 13 ülkenin toplam turist içinde payı yüzde 9.5 düzeyindeydi. 2014 yılı sonunda ise Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısı 36 milyon 837 bin kişi iken, 13 ülkeden gelenlerin rakamı 10 milyon 441 oldu. Yani gelen turistin yüzde yüzde 28'i destek verilecek olan bu 13 ülkeden geldi. Bu da neredeyse üç turistten birinin destek kapsamındaki 13 ülkeden olduğu anlamına geliyor.

Söz konusu 13 ülke arasında kuşkusuz en büyük öneme sahip olan ise Rusya. Geçen yıl bu bölgeden gelen 10.4 milyon turistin 4.4 milyonu Rusya'dan. Yani Ruslar 13 ülkenin toplam rakamının yüzde 40'ı oluşturuyor. Rusya'nın ardından Gürcistan, İran ve Azerbaycan da son yıllarda öne çıkan ülkeler arasında yer alıyor.

TABLO 1: 10.4 MİLYON TURİSTİN 4.4 MİLYONU RUSYA'DAN GELİYOR

Ülke	2000	2005	2012	2013	2014
Azerbaycan	179.788	411.652	593.238	630.754	657.684
Belarus	9.614	77.183	138.007	200.659	223.975
Ermenistan	17.518	36.648	70.956	73.365	67.198
Gürcistan	179.651	367.338	1.404.882	1.769.447	1.755.289
Kazakistan	38.920	106.196	380.046	425.773	437.971
Kırgızistan	8.751	31.023	42.866	64.905	81.941
Moldova	64.686	91.178	108.032	111.915	132.338
Özbekistan	21.111	24.689	105.976	129.292	143.354
Rusya	676.958	1.864.682	3.599.925	4.269.306	4.479.049
Tacikistan	1.100	6.814	22.823	27.174	34.678
Türkmenistan	10.979	34.282	135.168	148.709	180.395
Ukrayna	174.934	380.397	634.663	756.187	657.051
İran	380.877	957.244	1.186.343	1.196.801	1.590.664
13 ülke toplamı	1.764.887	4.389.326	8.442.925	9.804.287	10.441.587
YABANCI TOPLAMI	10.428.153	21.124.886	31.782.832	34.910.098	36.837.900

8.6 MİLYAR DOLARLIK PAZAR: Türkiye'nin 2014 yılı toplam turizm geliri 34 milyar 305 milyon dolara ulaştı. Kişi başına turistlerin harcaması ise 828 dolar düzeyinde. Bu rakamlardan hareket edildiğinde 10.4 milyon turistin geldiği 13 ülkeden Türkiye'nin elde ettiği gelir 8.6 milyar doları buluyor. Bu da toplam gelirin dörtte biri anlamına geliyor.

BÖLÜM 3: RUS TURİSTİN TÜRKİYE PAZARINDAKİ YERİ

RUSLAR İÇİN TATİL DENİLİNCE İLK AKLA GELEN YER TÜRKİYE: Yılda 4 milyonun üzerinde turist gönderen Rusya pazarı, Türkiye için oldukça büyük öneme sahip. Son yıllarda en çok turist gönderen Almanya'dan sonra ikinci sıraya yükselen ve özellikle Antalya'da yaz aylarında tüm ülkeleri sollayan Rusya'da Türkiye'nin imajı oldukça iyi. Bundan iki yıl önce Moskova Kültür ve Tanıtma Müşavirliği tarafından yapılan Türkiye Turizm Pazarı Araştırması'na göre Rusya'da tatil denilince ilk akla gelen ülke Türkiye. Ruslar'ın yüzde 47'si tatil için en uygun ülke olarak Türkiye'yi görüyor. Yapılan araştırmada ankete katılanların yüzde 48'i daha önce Türkiye'yi ziyaret etmiş ve bir daha ziyaret etmek istediğini belirtiyor. Yüzde 30'u ise Türkiye'ye hiç gitmediğini, ancak gitmek istediğini belirtiyor.

TABLO 2: RUSLAR TÜRKİYE'YE GÜNEŞLİ VE EĞLENCİLİ DİYOR

Çağrışım	Yüzde
Güneşli	37.8
Eğlenceli	27.7
Dostane	19.6
Rahatlatıcı	18.2
Karşıtlıklar ülkesi	17.8
Akdenizli	15.8
Kendine özgü	14.9

Kaynak: Moskova Kültür ve Tanıtma Müşavirliği, Türkiye Turizm Pazarı Araştırması.

TUR FİYATININ YÜZDE 30'U UÇAK BİLETİ: Türkiye'ye tur fiyatlarının yüzde 30'unu uçak bileti, yüzde 70'ini ise otel hizmetleri oluşturuyor. Rusya'da piyasanın yüzde 25-30'u Türkiye turları olarak öne çıkıyor. Rus Interfaks Haber Ajansı'nın geçtiğimiz günlerde yaptığı habere göre Yunanistan yaz dönemi için yüzde 30 indirim yaparken Türkiye'de bu oran yüzde 29. Karadağ'ın yaptığı indirim yüzde 40, Bulgaristan'ın ise yüzde 34.8.

TABLO 3: TÜRKİYE'YE GELEN RUS SAYISI 2014'TE %7 ARTTI

Ülke	2013	2014	Değişim (%)
Finlandiya	5.525.064	4.799.142	-13

Türkiye	4.108.196	4.380.5558	7
Mısır	2.212.662	2.994.984	35
Çin	2.057.810	1.923.473	-7
Estonya	2.252.676	1.844.472	-18
Polonya	1.647.854	1.663.730	1
Almanya	1.575.714	1.535.410	-3
Tayland	1.452.922	1.305.982	-10
Yunanistan	1.388.708	1.214.863	-13
İspanya	1.270.408	1.195.968	-6

Kaynak: Rosstat

TAX FREE HARCAMA OCAKTA %51 DÜŞTÜ: Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü, 2014 yılına ilişkin ülke bazındaki turizm harcamalarını henüz açıklamamış olsa da Ruble'deki değer kaybı nedeniyle Rusya vatandaşlarının yurtdışı turizm harcamalarında ciddi düşüş yaşandığını ortaya koyan araştırmalar yayınlanmaya başlandı. 'Tax Free - Vergiden Muaf Alışveriş' konusunda hizmet veren Global Blue şirketi tarafından yapılan açıklamada, Rusya vatandaşlarının 2014 yılında yurt dışında gerçekleştirdikleri "taxfree - vergiden muaf alışveriş" miktarının 2013 yılına göre yüzde 17 oranında gerilediği bildirildi. Global Blue şirketinin açıklamasında Rusya vatandaşlarının harcamalarında kaydedilen düşüşün Aralık 2014 ve Ocak 2015'te ciddi oranlara ulaştığı bilgisi verildi. Buna göre 2014 Aralık ayında Rusların harcamaları yüzde 44, 2015 Ocak döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 51 oranında gerileme gösterdi.

TABLO 4: RUSLAR YURT DIŞINDA 53.5 MİLYAR DOLAR HARCADI

Yıl	Harcama (Milyar \$)
2004	15.7
2005	17.8
2006	18.2
2007	22.3
2008	23.8
2009	20.7
2010	26.6
2011	32.9
2012	42.8
2013	53.5

YÜZDE 4'LÜK ARTIŞ BEKLENİYOR: IPK International tarafından hazırlanan "ITB World Travel Trends Report 2014/2015 – ITB Berlin Dünya Seyahat Trendleri Raporu 2014/2015" adlı çalışmaya göre; yurtdışına tatil

amaçlı olarak çıkan Rusya vatandaşlarının yüzde 55'i deniz-kum-güneşi tercih ediyor. Araştırmaya göre; şehir turları yüzde 15'lik paya sahip bulunuyor. Araştırmaya göre 2015 yılında Rusya'dan yurt dışına çıkışlarda yüzde 4'lük artış kaydedilecek. Rusların yüzde 18'i daha ucuz tatile yönelirken, yurt dışı yerine ülke içinde tatil geçirmeyi planlayanların oranı yüzde 10 seviyesinde bulunuyor. Rusların yüzde 5'i ise hiç seyahat planlamıyor. Tatile çıkmayı planlayan Rusya vatandaşlarının yüzde 67'si, 2015'te bir önceki yıldan daha çok yurt dışı seyahat gerçekleştireceğini açıklarken yüzde 23'ü daha az sayıda yurt dışı tatil planı yapıyor.

TATİLDE TERCİHLERİ OTEL: Rus turistlerin 2014 yılında Türkiye'de gerçekleştirdikleri geceleme sayısı 29 milyon 512 bin 568 oldu. Bu gecemelerin yüzde 75'i otellerde yüzde 14'ü motel, tatil köyü ve pansiyonlarda gerçekleşti.

TABLO 5: YÜZDE 75'İ OTELDE KALİYOR

Nerede kalıyorlar?	Yüzde
Otel	75
Motel	3
Tatil köyü	10
Pansiyon	1
Kendi evi	3
Kiralık ev	2
Arkadaş, akraba	6

Kaynak: TÜİK

ORTALAMA 6.5 GÜN KALİYORLAR: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre Rus turistler 2013 yılında Türkiye'de ortalama 6.2 gün geçirirken 2014 yılında bu süre 6.5 güne yükseldi. Kalınan sürede yaşanan artışa paralel olarak Rus turistlerin harcamalarında da yükseliş kaydedildi. 2013 yılında Türkiye'de ortalama 571 dolarlık harcama gerçekleştiren Rus turistlerin kişi başı ortalama harcaması 2014 yılında yüzde 5,6 oranında artarak 603 dolara yükseldi. Rus vatandaşlarının ülkemize bıraktıkları toplam turizm geliri ise 2 milyar 703 milyon 722 bin dolar seviyesinde gerçekleşti.

100 RUS'TAN 78'İ ANTALYA'YA GELİYOR: Rus vatandaşlarının Türkiye'de en çok tercih ettikleri destinasyon Antalya oldu. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre; Türkiye'ye gelen her 100 Rus turistten 78'i tatilini Antalya'da geçirmeyi tercih ederken Antalya'yı yüzde 13.2 ile İstanbul, yüzde 6 ile Muğla, yüzde 0.7 ile İzmir ve yüzde 2.2 ile diğerleri izledi. 2015'in ilk 3 ayında Antalya'ya gelen Rus turist sayısı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde

47.4 düşüş yaşayarak 32 bin 336 olarak gerçekleşti. İran'dan gelen turist sayısı ise daha düşük bir azalma göstererek ilk 3 ayda 40 bin 271 oldu.

SONUÇ VE ÖNERİLER

- Türkiye'nin yakıt desteğini anlatmak için turzinciler de bizzat yola çıktı. Son olarak 18-21 Mart tarihleri arasında Moskova'da gerçekleştirilen MITT 2015 Seyahat ve Turizm Fuarı'nda da bu yolda çalışmalar yapıldı. Başta Turizm Bakanı Ömer Çelik olmak üzere turzinciler fuara giderek Rusya ve Bağımsız Devletler Topluluğu'nda yaşanan olumsuz gelişmelerin Türkiye'yi etkilememesi için bir dizi görüşme trafiği yaptı ve uçaklara ek yakıt desteği ve tur operatörlerine sağlanacak kolaylıklar anlatıldı.

- Türkiye, Rusya'daki Intourmarket 2015 Turizm Fuarı'na da katılacak. Fuarda en büyük stand Türkiye'ye ait olacak. Bin 20 metrekarelik alanda turistik tesisler ile acentelerin dışında sağlık turizmi temsilcileri, bölgesel tanıtım yapmak amacıyla Antalya'dan, Kapadokya'dan, Kars'tan ve İzmir'den turizm birlikleri ile Kalkınma Ajansları yer alacak.

- Nisan ve Mayıs aylarının ardından Ekim ve Kasım aylarına yönelik olarak da bir destek programı açıklanması gündemde. Bu sayede turizm sezonunu uzatmak ve ölü olarak ifade edilen ayları da canlandırmak hedefleniyor.